

/ Niet altijd dezelfde leerkan- sen in rekenen- wiskundeonderwijs

**Voor basisschoolleerkrachten zijn methodes heel belangrijk bij het invullen van het reken-wiskundeonderwijs. In Nederland wordt met verschillende methodes gewerkt. Maar zijn die qua inhoud hetzelfde? Welke prestaties worden er van leerlingen verwacht? Krijgen ze wel dezelfde kansen om te leren? Marc van Zanten, SLO-leerplanontwikkelaar onderzocht achttien reken-wiskundemethodes en promoveerde met zijn onderzoek aan de Universiteit Utrecht. “Ook binnen dezelfde methode kunnen leerkan-
sen verschillen.”**

Marc van Zanten is leerplanontwikkelaar rekenen-wiskunde voor het primair onderwijs bij SLO. Hij promoveerde op het onderwerp Leeraanbod en leerondersteuning in Nederlandse reken-wiskunde-methodes en onderzocht welke bijdrage methodes leveren aan de *opportunity to learn* die basisschoolleerlingen krijgen. Marc bekeek zijn onderwerp vanuit drie invalshoeken: de inhoud van de methode (welke onderwerpen worden behandeld), de prestatieverwachtingen (wat moeten leerlingen kunnen) en hoe faciliteert de methode het leren van leerlingen (welke opbouw en didactische ondersteuning worden geboden)? “Ik heb achttien rekenmethodes geanalyseerd, aan de hand van deze drie invalshoeken”, zegt hij. “Zo analyseerde ik onder andere hoe opgaven in elkaar zitten en welke reken-wiskundige problemen leerlingen moeten leren oplossen.”

Leerkan- sen verschillen

Uit het onderzoek bleek dat leerlingen niet altijd dezelfde mogelijkheden krijgen om bepaalde reken-wiskundestof te leren. De leerinhoud, leerondersteuning en prestatieverwachtingen verschillen per methode, maar ook binnen methodes verschilt de *opportunity to learn*. De methodes zijn zo opgebouwd dat niet elke leerling zomaar dezelfde opgaven krijgt. “Dat komt onder andere doordat leerlingen al vanaf groep 3 in een niveaugroep kunnen worden geplaatst”, zegt Marc. “Het blijkt voor leraren vaak moeilijk om hun leerlingen door te laten groeien naar een ‘hogere’ groep. Plaatsing in een groepje dat misschien moeite heeft met rekenen-wiskunde, kan een *self-fulfilling prophecy* worden. Kinderen weten heel goed of hun groepje opgaven krijgt voor goede of slechte rekenaars. Het differentiëren naar niveau komt te vroeg. In de nieuwste generatie methodes is dat al aangepast: daarin wordt er pas vanaf groep 5 tot 7 in niveaus gewerkt. Maar eigenlijk is ook dat nog te vroeg.”

Verschillen in inhoud

Marc concludeerde dat de methodes in grote lijnen wel overeenkomen met het beoogde reken-wiskunde-curriculum. “Maar toen ik gedetailleerder ging kijken, zag ik veel verschillen”, zegt hij. “Zo vergeleek ik de drie meest gebruikte Nederlandse methodes

en een vertaalde methode uit Singapore. In de Singaporese methode staat probleemoplossen centraal en daar gaan alle leerlingen mee aan de slag. Dat klopt met de Nederlandse kerndoelen. Maar in de oorspronkelijk Nederlandse methodes is probleemoplossen alleen bedoeld voor goede rekenaars. De Singaporese handleiding geeft aanwijzingen om alle leerlingen te leren probleemoplossen. Kinderen krijgen zo meer kansen om dit rekenonderdeel onder de knie te krijgen dan bij de drie grote methodes.”

Leerkracht compenseert

De conclusie is dan ook dat het risico bestaat dat met de huidige reken-wiskundemethodes niet elke basisschoolleerling in Nederland dezelfde leerkan-
sen krijgt. “Natuurlijk kan dat gecompenseerd worden door de leerkracht”, zegt Marc. “Hij of zij kan eventuele hiaten invullen, maar dan moet hij wel zien waar het aan ontbreekt in de methode. Veel leerkrachten vertrouwen erop dat de inhoud en aanpak van de methodes kloppen, terwijl er inhoudelijk zeker verbeterpunten zijn.”

Online versie van het proefschrift van Marc van Zanten: <https://doi.org/10.33540/81>

Tips voor leerkrachten

- Blijf kritisch op het bieden van leerkan-
sen aan leerlingen. Evalueer regelmatig waar ze staan en blijf altijd alert of ze wellicht een niveau hoger aankunnen.
- Kijk bij het kiezen van een nieuwe reken-wiskundemethode naar de inhoud, de prestatieverwachtingen en de manieren waarop het leren gefaciliteerd wordt.
- Neem de handleiding van de methode mee in je beoordeling. De verschillen zijn groot en het is belangrijk om een handleiding te kiezen waar je goed mee uit de voeten kunt.